

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Magnus Sandbu, +46 (0)8 788 8225,
magnus.sandbu@mil.se

Tillämpning av skyddslagens fotoförbud m.m.

Bakgrund

Försvarsmakten har enligt *säkerhetsskyddslagen* (1996:627) till uppgift att se till att den verksamhet som myndigheten bedriver har det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Med säkerhetsskydd avses bl.a. skydd mot spioneri och andra brott som kan hota rikets säkerhet. Säkerhetsskyddet ska genom bl.a. tillträdesbegränsningar förebygga att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till uppgifter som rör rikets säkerhet eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs.

I *skyddslagen* (2010:305) meddelas bl.a. bestämmelser om förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot bl.a. spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret. För att tillgodose skyddsbehovet kan beslutas om förbud mot att avbilda, beskriva och mäta skyddsobjektet (7 § andra stycket). Den som bevakar ett skyddsobjekt får ta föremål som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen av brott mot skyddslagen eller vara förverkade i beslag.

Högsta domstolen beslutade den 5 juni 2015 (mål nr Ö 338-15) att häva ett beslag av ett minneskort som gjorts med stöd av skyddslagen. Domstolen motiverade sitt beslut med att ansvarsbestämmelsen i 30 § skyddslagen inte kan tillämpas när fotografering har skett för publicering i grundlagsskyddade medier, d.v.s. om anskaffningen har skett med stöd av den grundlagsskyddade anskaffarfriheten. Minneskortet i det aktuella fallet fick därmed inte tas i beslag, vare sig för att utreda brott mot avbildningsförbudet i skyddslagen eller för att förverka minneskortet.

(MDS)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

Huruvida det ska anses som ett brottsligt förfarande att anskaffa uppgifter för publicering genom att överträda ett tillträdesförbud meddelat med stöd av skyddslagen är förnärvarande föremål för provning av rättsvårdande myndigheter.

Anskaffarfriheten i tryckfrihetsförordningen omfattar emellertid inte den som gör sig skyldig till vissa *allvarliga brott mot Sveriges säkerhet*, såsom spioneri, högförräderi och grov obehörig befattning med hemlig uppgift (7 kap. 3 § 1 tryckfrihetsförordningen). Anskaffarfriheten omfattar inte heller ”det sätt på vilket” en uppgift har anskaffats, d.v.s. metoden för anskaffningen. Som exempel på brottsliga metoder för anskaffande av information avsedd för publicering nämns i förarbetena bl.a. intrång i förvar, olovlig avlyssning, egenmäktigt förfarande samt hemfridsbrott.

Enligt Högsta domstolen är en överträdelse av ett fotoförbud, som meddelats med stöd av skyddslagen, inte ett brott som avser metoden för anskaffningen. Det är därmed inte möjligt att ta minneskort som omfattas av anskaffarfriheten i beslag, om beslaget endast motiveras av behovet av att utreda eventuella brott mot ett *avbildningsförbud* som meddelats med stöd av 7 § skyddslagen. Beslag av minneskort som inte omfattas av anskaffarfriheten kan dock tas i beslag även om innehavaren invänder att avbildningen skett i publiceringssyfte. Exempel på när anskaffarfriheten inte hindrar ingripande är exempelvis att ett minneskort kan antas innehålla information som kan leda till ansvar för spioneribrott eller vissa andra allvarliga brott mot rikets säkerhet.

I avvaktan på andra rättsliga avgöranden får alltjämt ingripanden göras mot den som, i syfte att anskaffa information- och underrättelser för publicering i grundlagsskyddade medier, överträder ett *tillträdesförbud* kopplat till ett skyddsobjekt. Beslag får i dessa situationer göras av föremål som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen av brottet (överträdelsen av tillträdesförbudet), exempelvis fotografier och annat som styrker att gärningsmannen befunnit sig innanför tillträdesförbudets avgränsningar.

En skyddsvakt får även med stöd av 13 § skyddslagen gripa den som det finns *skäl att anhålla för spioneri* samt ta i beslag föremål som personen för med sig.

Att notera i vart och ett av ovan angivna situationer är att Försvarsmakten har att ingripa för att hindra säkerhetshotande verksamhet med stöd av gällande bestämmelser. I de fallen är det sedan upp till rättsvårdande myndigheterna att avgöra om brott föreligger och om beslaget är giltigt eller ej.

Beslut

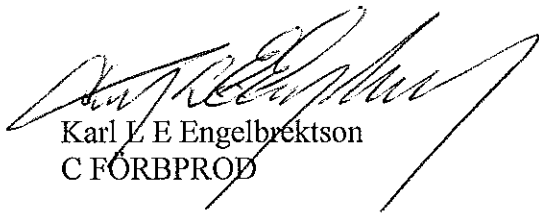
Bestämmelsen om beslag i 13 § skyddslagen ska tillämpas.

Bestämmelsen om beslag i 14 § skyddslagen ska tillämpas när beslaget skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot ett *tillträdesförbud* meddelat med stöd av skyddslagen.

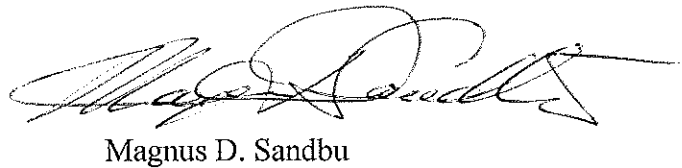
Bestämmelsen om beslag i 14 § skyddslagen ska tillämpas när beslaget skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot ett *avbildningsförbud*. Uppger personen att avbildning skett för publicering i grundlagsskyddade svenska medier får beslag ske endast om det finns skäl anta att avbildningen kan medföra straffansvar för spioneri, högförräderi och grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Vid tveksamhet får beslag ske.

I ärendets beredning har INS, PROD, MUST, JURS och INFOS deltagit.

Detta beslut har fattats av generalmajor Karl L E Engelbrektson och föredragande har varit försvarsjurist Magnus D. Sandbu.

Karl L E Engelbrektson
C FÖRBPROD

Magnus D. Sandbu

Sändlista

LG, I 19, K 3, P 4, P 7, A 9, Lv 6, Ing 2, LedR, TrängR,
1. ubflj, 3. sjöstriflj, 4. sjöstriflj, Amf 1, MarinB,
F 7, F 17, F 21, Hkpflj,
FMLOG, FMTM, SOG,
MHS K, MHS H, MSS, SSS, LSS, HvSS, FMTS, SWEDEC, SkyddC,
FMUndSäkC,
FM HRC, FömedC

Inom HKV

ÖB
GD
LEDS SC
C INSATS
STF C INSATS
INSATS SC
C PROD
C FÖRBPROD
PROD SC
C MUST
STF C MUST
MUST SÄKK
C JUR
INFODIR
INFOS SC